

การตรวจสอบและตรวจทานความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือการทำธุรกรรมของลูกค้า

การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงในส่วนนี้ หมายถึง ขั้นตอนในการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือการทำธุรกรรม หรือความเคลื่อนไหวในการดำเนินความสัมพันธ์ทางธุรกิจของลูกค้า ขั้นตอนดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า เป็นขั้นตอนที่จะทำให้ทราบว่า ลูกค้าแต่ละรายมีโอกาสเสี่ยงต่อการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมากน้อยเพียงใด และต้องดำเนินมาตรการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมสำหรับลูกค้าแต่ละรายต่อไปอย่างไร

การตรวจสอบและตรวจทานความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือการทำธุรกรรม หรือความเคลื่อนไหวในการดำเนินความสัมพันธ์ทางธุรกิจของลูกค้า เป็นขั้นตอนที่ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องดำเนินการต่อจากขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์และการจัดระดับความเสี่ยงในครั้งแรก และต้องดำเนินขั้นตอนนี้ ตลอดไปจนกว่าจะยุติความสัมพันธ์

๑. วัตถุประสงค์ของขั้นตอนการตรวจสอบและตรวจทานความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือการทำธุรกรรมของลูกค้า

การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงของลูกค้า

การกำหนดวิธีการตรวจสอบและตรวจทานความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือการทำธุรกรรมหรือการดำเนินความสัมพันธ์ทางธุรกิจ ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้เสียก่อน จึงจะสามารถกำหนดวิธีการที่เหมาะสมกับลูกค้าและธุรกิจของตน

(๑) เพื่อทราบว่า ลูกค้ายังคงมีการดำเนินความสัมพันธ์กับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ในรูปแบบที่เป็นปกติ ไม่มีพฤติกรรมหรือความเคลื่อนไหวที่มีเหตุอันควรสงสัย เช่น มีการหมุนเวียนเงินในการทำธุรกรรมในระดับปกติและสม่ำเสมอเมื่อเทียบกับการดำเนินความสัมพันธ์ในช่วงแรกๆ หรือในรอบก่อนที่ได้ตรวจสอบและบันทึกไว้

(๒) เพื่อทราบว่า ลูกค้ายังดำเนินความสัมพันธ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ในขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ หรือไม่พบวัตถุประสงค์แอบแฝงอื่นๆที่ทำให้แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงไป (ซึ่งจะรู้ได้จากความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือธุรกรรมในภาพรวม และการขอสร้างความสัมพันธ์เพิ่มในบริการอื่นๆหรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ)

(๓) เพื่อทราบว่า ลูกค้าแจ้งข้อมูลที่เป็นปัจจุบันกับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม อยู่เสมอ เช่น ข้อมูลการติดต่อ ข้อมูลอาชีพ ข้อมูลที่อยู่ปัจจุบัน เป็นต้น

(๔) เพื่อทราบว่า ลูกค้าควรเข้าสู่ขั้นตอนการปรับปรุงความเสี่ยงเป็นระดับอื่นหรือไม่ ซึ่งหากผลจากข้อ (๑)-(๓) ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเป็นปกติ ก็มักจะไม่ต้องปรับปรุงระดับความเสี่ยงของลูกค้า แต่หากผลจากข้อ (๑)-(๓) อาจจะข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอาจส่งผลต่อการปรับปรุงระดับความเสี่ยงของลูกค้าได้

(๕) เพื่อทราบว่า ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมสมควรจะคงความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้าต่อไป หรือควรยุติความสัมพันธ์

๒. การกำหนดขั้นตอนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงของลูกค้า

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดวิธีการตรวจสอบความเคลื่อนไหวในการดำเนินความสัมพันธ์กับลูกค้าให้สอดคล้องกับประเภทธุรกิจและแนวทางการทำธุรกรรมของลูกค้า โดยต้องกำหนด วิธีการเพื่อตรวจสอบข้อมูลต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบมูลค่าการทำธุรกรรมของลูกค้าตลอดระยะเวลาที่ดำเนินความสัมพันธ์

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดวิธีการในการตรวจดูหรือวิเคราะห์วงเงินในการทำธุรกรรมของลูกค้าตั้งแต่เมื่อเริ่มสร้างความสัมพันธ์ โดย เมื่อดำเนินความสัมพันธ์มาแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่ง ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ต้องตรวจทานการทำธุรกรรมในระยะเวลาตั้งแต่เริ่มสร้างความสัมพันธ์จนถึงในขณะที่ดำเนินการตรวจทาน และต้องสามารถสรุป มูลค่าหรือสถิติหรือระดับความเข้มข้น ของการทำธุรกรรมของลูกค้ารายนั้นๆ เพื่อที่จะเป็นหลักในการประเมินในครั้งต่อไปว่า ลูกค้ายังมีการทำธุรกรรมในภาพรวมที่เท่ากับหรือใกล้เคียงกับ มูลค่าหรือสถิติหรือระดับที่ได้ประมาณการไว้ในครั้งก่อนหรือไม่ และหากมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เห็นได้ชัด ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ต้องกำหนดขั้นตอนในการตรวจทานข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ได้ว่า มูลค่าหรือสถิติหรือระดับความเข้มข้นที่มีการเปลี่ยนแปลงนั้น อาจเกี่ยวข้องกับปัจจัยใดที่จะใช้พิจารณาเพื่อปรับปรุงระดับความเสี่ยงให้เพิ่มขึ้นหรือลดลงหรือไม่ โดยวิธีการต่างๆ ในขั้นตอนนี้ ต้องสอดคล้องกับรูปแบบการให้บริการและวิธีการดำเนินความสัมพันธ์ของลูกค้ากับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม

ตัวอย่าง

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ให้บริการกับลูกค้าผ่านเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์เป็นวิธีการหลัก การจะกำหนดให้ลูกค้ามาให้ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ผลการตรวจสอบและตรวจทานความเคลื่อนไหวในการทำธุรกรรมย่อมไม่เหมาะสมกับรูปแบบการให้บริการของผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม หรือ

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ให้บริการทางธุรกิจที่ลูกค้ามีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม จะกำหนดวิธีการประเมินผลจากการทำธุรกรรมในช่วงเวลาสั้นๆ เพียงช่วงเดียวไม่ได้

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดวิธีการที่จะสามารถเห็นผลการทำธุรกรรมของลูกค้าทั้งหมดในช่วงเวลาหนึ่งที่ยาวนานพอจะเห็นรูปแบบพฤติกรรมของลูกค้า และนำมาประมาณการหาข้อมูลกลาง หรือ

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมให้บริการทางธุรกิจแบบครั้งเดียว หรือเป็นรูปแบบที่ลูกค้าไม่สามารถหมุนเวียนเงินที่นำมาดำเนินความสัมพันธ์ได้ โดยมีเงื่อนไขกำหนด ทำให้ลูกค้ามีการทำธุรกรรมน้อยครั้ง หรืออาจครั้งเดียวแต่มีผลผูกพันระยะยาว ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมก็ไม่จำเป็นต้องนำวิธีการในตัวอย่างที่ ๒ มาใช้ แต่กำหนดวิธีการตรวจสอบเป็นครั้งคราวที่มีกำหนดเวลาแน่นอนสำหรับลูกค้าแต่ละรายหรือตามเงื่อนไขเมื่อมีการทำธุรกรรมก็ได้ แต่ต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและเคร่งครัด เป็นต้น

(๒) ตรวจสอบรูปแบบการทำธุรกรรมของลูกค้าตลอดระยะเวลาที่ดำเนินความสัมพันธ์

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดวิธีการตรวจสอบให้พบ ในกรณีที่ลูกค้ามีการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำธุรกรรม ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของผลิตภัณฑ์ทางการเงิน รูปแบบของบริการ หรือรูปแบบของช่องทางการให้บริการ เนื่องจาก รูปแบบการทำธุรกรรมเป็นส่วนหนึ่งในการนำมาพิจารณาเป็นปัจจัยความเสี่ยงที่จะส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของลูกค้า

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดวิธีการตรวจสอบ ให้สอดคล้องกับรูปแบบธุรกรรมเกี่ยวกับกิจการของตน หากผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมมีการให้บริการหลายประเภทผลิตภัณฑ์ บริการหรือช่องทางการบริการ ก็จะต้องมีระบบ (ในที่นี้หมายความว่ารวมถึงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบปฏิบัติการโดยบุคลากร) ที่สามารถบันทึกได้ว่า ลูกค้ามีการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ บริการ หรือช่องทางการบริการใดบ้าง และสามารถวิเคราะห์หรือประมาณการ ความเสี่ยงอันเกิดจากการทำธุรกรรมเหล่านั้น โดยอย่างน้อยที่สุดควรตอบโจทย์ได้ว่า “ลูกค้ามีการทำธุรกรรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการรวมถึงมีการใช้ช่องทางการบริการที่แตกต่างไปในช่วงแรกของการสร้างความสัมพันธ์ หรือในการตรวจทานและวิเคราะห์ในครั้งก่อน และข้อมูลความแตกต่างในการทำธุรกรรมดังกล่าว ทำให้เกิดความเสี่ยงด้านการฟอกเงินที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ บริการและช่องทางการบริการ มากขึ้นจากช่วงแรกในการดำเนินความสัมพันธ์หรือการประเมินในครั้งก่อนหรือไม่”

ตัวอย่าง

กรณีผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมมีการให้บริการและช่องทางการบริการหลายประเภท อาจตรวจพบได้ว่า เมื่อแรกความสัมพันธ์ ลูกค้ามีการทำธุรกรรมการฝากเงินผ่านสาขาของผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมในประเทศ แต่เมื่อมีการประเมินในภาพรวมพบว่า ในระยะเวลาช่วงต่อมา ลูกค้ามีการเปลี่ยนช่องทางการทำธุรกรรมโดยเลือกใช้บริการทำธุรกรรมผ่านเครื่องถอนเงินอัตโนมัติในต่างประเทศ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ควรต้องวิเคราะห์ได้ว่า เกิดความเสี่ยงเกี่ยวกับการใช้ช่องทางการบริการในต่างประเทศ และตรวจสอบว่าประเทศดังกล่าวมีความเสี่ยงมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะสรุปว่า ในรอบการประเมินครั้งนี้ ลูกค้ามีความ

เคลื่อนไหวในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับรูปแบบการทำธุรกรรม และตรงกับปัจจัยความเสี่ยงสูงบางประการในเรื่อง ช่องทางการให้บริการ และอาจเกี่ยวข้องกับพื้นที่หรือประเทศเสี่ยง เมื่อวิเคราะห์กับข้อมูลอื่นๆประกอบ ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม อาจประเมินว่า

- ลูกค้านี้มีการทำธุรกรรมในรูปแบบที่แตกต่างไปจากที่ระบุไว้กับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมในขณะสร้างความสัมพันธ์

- รูปแบบธุรกรรมเกี่ยวกับช่องทางการให้บริการที่เปลี่ยนไป โดยลูกค้าเลือกใช้ช่องทางบริการผ่านเครื่องอัตโนมัติในต่างประเทศที่มีความเสี่ยงมากขึ้น

- รูปแบบธุรกรรมที่เปลี่ยนไปอาจส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์การดำเนินความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนไปด้วย โดยลูกค้าทำธุรกรรมในพื้นที่หรือประเทศที่มีความเสี่ยง (ตรวจสอบกับข้อมูลปัจจัยเสี่ยงเรื่องพื้นที่หรือประเทศเสี่ยงแล้ว) ทำให้วัตถุประสงค์เปลี่ยนจากการออมเงินธรรมดา เป็นการทำธุรกรรมข้ามประเทศ โดยระบุในข้อมูลคำขอว่า เพื่อชำระหนี้

- ปัจจัยด้านอื่นยังคงที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

- ข้อเสนอแนะ : อาจกำหนดระยะเวลาในการสอบถามข้อมูลลูกค้าเพิ่มเติมเป็นเวลา ๑๕ วัน หากไม่สามารถติดต่อหรือไม่ได้รับแจ้งข้อมูลที่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ ผลการประเมินจะแสดงว่า ลูกค้าต้องได้รับการปรับปรุงความเสี่ยงให้มีระดับความเสี่ยงสูงขึ้น

(๓) วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างความเคลื่อนไหวในการทำธุรกรรมกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินความสัมพันธ์

จากข้อมูลผลการประเมินเรื่อง การตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงิน หรือการทำธุรกรรมหรือการดำเนินความสัมพันธ์เรื่อง **มูลค่าและรูปแบบ**การทำธุรกรรม จะทำให้ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม สามารถเชื่อมโยงถึงผลลัพธ์ในข้อนี้ได้ เนื่องจาก มูลค่าในการทำธุรกรรมและวิธีการทำธุรกรรม ไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ประเภทบริการหรือช่องทางการให้บริการ จะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินความสัมพันธ์เสมอ เพียงแต่จะตรงกับข้อมูลวัตถุประสงค์ที่ลูกค้าแจ้งไว้ขณะสร้างความสัมพันธ์หรือไม่

หากนำผลการประเมินทั้งหมดมาพิจารณาแล้ว พบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์อื่น ที่ต่างไปจากวัตถุประสงค์เดิมที่ลูกค้าแจ้งความประสงค์ไว้ในขณะสร้างความสัมพันธ์ หรือในการประเมินรอบก่อน ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ต้องกำหนดแนวทางการประเมินเพื่อพิจารณาความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นจากวัตถุประสงค์ที่เพิ่มขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไป

ผู้มีหน้าที่รายงานควรกำหนดแบบแผนความเชื่อมโยงระหว่าง รูปแบบการธุรกรรม กับ วัตถุประสงค์ในการสร้างความสัมพันธ์ **ให้ครบทุก** ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และรูปแบบธุรกรรมที่มีอยู่

ตัวอย่าง

วัตถุประสงค์ด้านการออมเงิน	สอดคล้องกับรูปแบบธุรกรรมประเภท
	การเปิดบัญชีประเภทรับฝากเงินหรือรับฝากตราสารทางการเงิน
	การฝากเงินสด
	การรับโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
	การถอนเงินในปริมาณที่น้อยกว่าการฝากเงิน
	สอดคล้องกับช่องทางการทำธุรกรรมประเภท
	การทำธุรกรรม ณ สาขาหรือสำนักงาน
	การทำธุรกรรมผ่านเครื่องอัตโนมัติทั้งฝากและถอน
	การทำธุรกรรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
	สอดคล้องกับมูลค่าในการทำธุรกรรม
	ไม่จำกัดมูลค่าธุรกรรม โดยขึ้นอยู่กับรายได้ของลูกค้า
วัตถุประสงค์ด้านการลงทุน	
วัตถุประสงค์ด้านการกู้ยืม	
วัตถุประสงค์ด้านการชำระหนี้ระหว่างประเทศ	
วัตถุประสงค์ด้านการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	
วัตถุประสงค์ด้านการลงทุนในหลักทรัพย์	
วัตถุประสงค์ด้านการลงทุนในการซื้อสินค้าล่วงหน้า	
วัตถุประสงค์ด้านการลงทุนในกองทุน	 เป็นต้น

(๔) การตรวจสอบข้อมูลด้านอื่นๆ ประกอบผลการวิเคราะห์จากการตรวจสอบและตรวจทาน

เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนที่ (๑) – (๓) แล้ว ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ต้องกำหนดขั้นตอนในการตรวจสอบข้อมูลอื่นๆ เพื่อหาข้อเท็จจริงมาสนับสนุนผลการวิเคราะห์ที่ได้จากทั้ง ๓ ขั้นตอน เพื่อจะได้ประเมินผลการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงของลูกค้าในแต่ละครั้งได้

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ไม่ควรเจาะจงการหาข้อมูลเพิ่มเติมว่าต้องเป็นข้อมูลประเภทใด ควรให้บุคลากรผู้เกี่ยวข้องสามารถหาข้อมูลได้โดยอิสระ แต่อาจกำหนดกรอบการหาข้อมูลไว้ โดยเฉพาะเรื่องความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ตัวอย่าง

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดหน้าที่สำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้หาข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนผลการวิเคราะห์การตรวจสอบและตรวจทานความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือการทำธุรกรรมหรือการดำเนินความสัมพันธ์ของลูกค้า โดยเฉพาะในกรณีต่อไปนี้

(๑) กรณีที่ผลการวิเคราะห์พบว่า ลูกค้ามีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินความสัมพันธ์ช่วงแรก หรือจากการประเมินครั้งก่อน

(๒) กรณีที่ผลการวิเคราะห์มีแนวโน้มว่า ควรมีการปรับปรุงความเสี่ยงของลูกค้าในระดับที่สูงขึ้น

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมควรกำหนดแนวทางในการหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงมาสนับสนุนผลการวิเคราะห์

ตัวอย่าง

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ในการตรวจทานผลการวิเคราะห์การตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือการทำธุรกรรมหรือการดำเนินความสัมพันธ์ของลูกค้า ควรหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงมาประกอบผลการวิเคราะห์ ในกรณีที่วิเคราะห์ว่า ลูกค้ามีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงหรือผิดปกติ โดยข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่นำมาสนับสนุน ควรเป็นไปตามหลักการต่อไปนี้

- เป็นข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบถามลูกค้าโดยตรง
- เป็นข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ได้จากฝ่ายดูแลผลิตภัณฑ์หรือบริการ ภายในองค์กร
- เป็นข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ได้จากสถาบันการเงินอื่น โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย
- เป็นข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น ฐานข้อมูลที่รัฐจัดทำขึ้น
- กรณีที่ข้อมูลที่ได้มา บุคลากรไม่มั่นใจว่าน่าเชื่อถือหรือไม่ ควรระบุแหล่งที่มาและความเห็น

ว่า ได้มาจากแหล่งข้อมูลเปิดทั่วไป และควรสืบค้นข้อมูลที่ตรงกันจากหลายแหล่งข้อมูล

..... เป็นต้น

(๕) การสรุปผลการประเมิน

เมื่อได้ดำเนินการตามขั้นตอนข้างต้นครบถ้วนแล้ว ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดให้ มีขั้นตอนสรุปผลการประเมิน โดยการสรุปผลดังกล่าว ควรผ่านการตรวจสอบและตรวจทานโดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องและผู้บังคับบัญชาร่วมกัน เพื่อยืนยันว่า กระบวนการตรวจสอบและตรวจทาน ได้ผ่านการวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลที่เหมาะสมแล้ว policy

ในการสรุปผลการประเมิน ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมควรต้องตอบ โจทย์ดังต่อไปนี้ได้

(๑) ความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือการทำธุรกรรมหรือการดำเนินความสัมพันธ์ของลูกค้ายรายนั้นๆ มีความเปลี่ยนแปลงหรือไม่ หากเปลี่ยนจัดอยู่ในระดับใด (อาจแบ่งเป็นกี่ระดับก็ได้ตามความเหมาะสมกับโครงสร้างลูกค้ายทั้งหมด โดยอาจพิจารณาจากร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจากการประเมินครั้งแรกหรือครั้งก่อน)

(๒) ผลลัพธ์ใน (๑) ส่งผลต่อการปรับปรุงความเสี่ยงของลูกค้ายหรือไม่ หากส่งผลให้ปรับปรุงผู้ประเมินพบว่าปัจจัยข้อใดที่เป็นส่วนสำคัญให้มีการปรับปรุงความเสี่ยงของลูกค้าย

(๓) กรณีที่มีการปรับปรุงความเสี่ยงของลูกค้าย ควรเข้าสู่ขั้นตอนการอนุมัติของผู้บริหารที่มีหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานนี้หรือไม่

(๔) เห็นควรดำเนินความสัมพันธ์กับลูกค้ายดังกล่าวต่อไปหรือไม่ กรณีที่ไม่ จำเป็นต้องแสดงเหตุผลว่า ความเสี่ยงของลูกค้ายนั้น จะกระทบต่อกิจการขององค์กร และอาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่ (ความผิดฐานฟอกเงิน หรือความผิดฐานหรือความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย)

เมื่อดำเนินการสรุปผลเสร็จสิ้นในแต่ละครั้ง ควรจัดเก็บบันทึกเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงสำหรับลูกค้ายรายนั้นๆ และเก็บรักษาไว้เป็นเวลา ๑๐ ปีนับแต่วันที่ยุติความสัมพันธ์กับลูกค้าย (หรือ กม.)

๓. การกำหนดขั้นตอนในการอนุมัติผลการประเมินและบันทึกผลการประเมิน

การอนุมัติผลการประเมิน

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ต้องกำหนดขั้นตอนในการพิจารณาและอนุมัติโดยผู้บริหารที่มีอำนาจในการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน ในกรณีที่พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ระบุผลการประเมินว่า

(๑) ลูกค้ายมีผลการประเมินจากการตรวจสอบและตรวจทานความเคลื่อนไหวทางการเงิน ที่ทำให้ต้องปรับปรุงระดับความเสี่ยงสูง และ/หรือ อาจต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน

(๒) ลูกค้ายมีผลการประเมินจากการตรวจสอบและตรวจทานความเคลื่อนไหวทางการเงิน ที่ทำให้ต้องปรับปรุงระดับความเสี่ยงจากระดับความเสี่ยงสูง ลงสู่ระดับความเสี่ยงต่ำ

(๓) ลูกค้ายมีผลการประเมินจากการตรวจสอบและตรวจทานความเคลื่อนไหวทางการเงิน ที่ระบุว่า ควรยุติความสัมพันธ์เนื่องจากมีความเสี่ยงสูงอันจะกระทบต่อความเสี่ยงในการปฏิบัติงานขององค์กร (ระบุเหตุแห่งความเสี่ยง) และ/หรือ อาจต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน

ไม่ต้องกำหนดให้ผู้บริหารระดับไหน

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม อาจกำหนดให้ผู้บริหารคนใดคนหนึ่ง หรือคณะทำงานที่มีผู้บริหารรวมอยู่ด้วยและเป็นผู้มีอำนาจลงนามอนุมัติผลการประเมิน ได้พิจารณาตามเงื่อนไขข้างต้น ก่อนที่จะดำเนินการปรับปรุงความเสี่ยงหรือยุติความสัมพันธ์หรือรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน แล้วแต่กรณี

การบันทึกข้อมูล

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม มีหน้าที่ต้องบันทึกข้อมูลและเก็บรักษาข้อมูลต่อไปนี้เป็นเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่ยุติความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้า

(๑) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและตรวจทานความเคลื่อนไหวทางการเงิน การทำธุรกรรม หรือการดำเนินความสัมพันธ์ของลูกค้า

(๒) ข้อมูลการวิเคราะห์และสรุปผลการประเมิน

(๓) ข้อมูลการได้รับหรือไม่ได้รับอนุมัติและผลลัพธ์ที่จะส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของลูกค้าแต่ละราย

สาระสำคัญทั้งหมดในส่วนนี้ ใช้สำหรับ การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงทั่วไป ซึ่งกรณีที่มีการดำเนินกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าสำหรับลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ (Simplify CDD) หรือ กระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าสำหรับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง (Enhanced CDD) ให้ใช้หลักการในส่วนที่ระบุเฉพาะถึงกระบวนการดังกล่าว ซึ่งเป็นส่วนถัดไป

การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าสำหรับลูกค้าความเสี่ยงสูง (Enhanced CDD)

กระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงสำหรับกลุ่มลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง คือ การเพิ่มระดับความเข้มข้นในขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่ขั้นตอนการระบุตัวตน ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยง ขั้นตอนการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือธุรกรรม จนถึงขั้นตอนการทบทวนข้อมูลของลูกค้า

ในการพิจารณานำกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงซึ่งต่อไปนี้จะใช้คำว่า “การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าอย่างเข้มข้น” มาปรับใช้ ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ต้องกำหนดนโยบายหรือมาตรการหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้วยการกำหนดปัจจัยการพิจารณาความเสี่ยงที่สอดคล้องกับข้อบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าและประกาศที่เกี่ยวข้อง และในการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าอย่างเข้มข้น ควรพิจารณากำหนดขั้นตอนให้สอดคล้องกับแนวทางฉบับนี้ ได้แก่

๑. ขั้นตอนการระบุตัวตนที่เข้มข้น
๒. ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงที่เข้มข้น
๓. ขั้นตอนการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือธุรกรรมที่เข้มข้น
๔. ขั้นตอนการทบทวนข้อมูลที่เข้มข้น

ขั้นตอนที่ ๑ ขั้นตอนการระบุตัวตนที่เข้มข้น

ขั้นตอนที่ ๑.๑ การขอข้อมูลเพื่อระบุตัวตนอย่างเข้มข้น

ดังที่ได้กล่าวมาในเรื่อง การอนุมัติรับลูกค้า ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ต้องมีขั้นตอนในการประเมินผลเบื้องต้นว่า ลูกค้ารายที่ขอสร้างความสัมพันธ์นั้น ควรแจ้งข้อมูลเพิ่มเติมในขั้นตอนการระบุตัวตนหรือไม่ ซึ่งในขั้นตอนนี้ เป็นการพิจารณาเบื้องต้นว่า ลูกค้ามีโอกาสเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายต่ำหรือสูง โดยพิจารณาจากเงื่อนไขหรือปัจจัยที่ยกตัวอย่างไว้ใน หัวเรื่องดังกล่าว

กรณีที่ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมได้ดำเนินการประเมินผลเบื้องต้นพบว่า ควรขอข้อมูลเพิ่มเติมจากลูกค้า เนื่องจาก ลูกค้าอาจมีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ตรงกับเงื่อนไขการประเมินเบื้องต้น เช่น ลูกค้าแจ้งวัตถุประสงค์ในการสร้างความสัมพันธ์และขอใช้บริการประเภทที่มีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินสูง หรือลูกค้าเป็นนิติบุคคลที่มีข้อมูลการแสดงผลประโยชน์ที่มีโครงสร้างซับซ้อน หรือลูกค้าระบุในเอกสารว่าเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองหรือมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง เป็นต้น (ดูแนวทางปฏิบัติในเรื่อง การอนุมัติรับลูกค้า หัวข้อ การประเมินผลเบื้องต้นเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติม)

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดแนวทางให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ขอข้อมูลหรือตรวจสอบข้อมูลของลูกค้าเพิ่มเติม ไม่ว่าลูกค้าจะเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล บุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย หรือ ผู้จัดการทรัพย์สินตามกฎหมาย

(๑) ความเข้มข้นในการขอข้อมูลของลูกค้าบุคคลธรรมดา

กรณีที่ลูกค้าเป็นบุคคลธรรมดา และผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ประเมินผลเบื้องต้นว่าลูกค้าดังกล่าวควรได้รับการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม อาจเนื่องมาจาก พฤติกรรมการขอสร้างความสัมพันธ์ที่แสดงว่า อาจดำเนินการแทนบุคคลอื่นโดยไม่มีการมอบอำนาจที่เปิดเผย หรือ มีข้อมูลตรงกับบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองที่เป็นที่รู้จัก หรือระบุข้อมูลอาชีพเป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรืออาจระบุขอสร้างความสัมพันธ์หรือขอเปิดให้บริการที่มีความเสี่ยงสูง หรือไม่สอดคล้องกับระดับรายได้ที่แจ้งไว้ในเอกสารสมัครขอใช้บริการ หรือตรงกับเงื่อนไขที่ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมกำหนดขึ้น เป็นต้น

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมควรขอข้อมูลเพิ่มเติม หรือตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆที่สามารถนำมาใช้ในการประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของลูกค้า โดยอย่างน้อยได้แก่ข้อมูลหรือข้อเท็จจริง เช่น

(๑.๑) ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่มาของรายได้ (อาจรวมถึงรายได้ที่ชัดเจน)

(๑.๒) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง (กรณีที่สงสัยว่า ลูกค้าอาจสร้างความสัมพันธ์เพื่อบุคคลอื่น)

(๑.๓) วัตถุประสงค์ในการสร้างความสัมพันธ์ที่เฉพาะเจาะจง (กรณีที่สงสัยว่า ลูกค้าขอใช้บริการเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง เช่น ขอใช้บริการโอนเงินข้ามประเทศ เนื่องจากต้องการลงทุนเกี่ยวกับผลกำไรจากเพิ่มหรือลดค่าเงินตราต่างประเทศ หรือขอใช้บริการเปิดบัญชีเพื่อลงทุนในกิจการบางอย่างในลักษณะบุคคลธรรมดา เป็นต้น)

(๒) ความเข้มข้นในการขอข้อมูลของลูกค้านิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายหรือผู้จัดการทรัพย์สินตามกฎหมาย

กรณีที่ลูกค้าเป็นนิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายหรือผู้จัดการทรัพย์สินตามกฎหมาย และผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ประเมินผลเบื้องต้นว่า ลูกค้าดังกล่าวควรได้รับการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม อาจเนื่องมาจาก ความซับซ้อนของโครงสร้างลูกค้านิติบุคคลที่ปรากฏในเอกสารแสดงตน หรือ รายชื่อกรรมการหรือสมาชิกขององค์กรที่พบในเอกสารแสดงตนอื่นแสดงว่า อาจเกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีสถานภาพทาง

การเมือง หรือ ลูกค้าขอสร้างความสัมพันธ์หรือใช้บริการที่มีเงินมูลค่าสูงมากหรือบริการที่มีความเสี่ยงสูง หรือตรงกับเงื่อนไขที่ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมกำหนดขึ้น เป็นต้น

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมควรขอข้อมูลเพิ่มเติม หรือตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆที่สามารถนำมาใช้ในการประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของลูกค้า โดยอย่างน้อยได้แก่ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

(๒.๑) ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการที่แท้จริง (กรณีพบว่า ลูกค้ามีการดำเนินกิจการหลายอย่างและมีกิจการที่ทำให้เกิดรายได้หลักและรายได้เสริม หรือลูกค้าไม่ระบุวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในเอกสารขอสมัครใช้บริการ)

(๒.๒) ข้อมูลโครงสร้างสำคัญของลูกค้า ได้แก่ ข้อมูลที่แสดงถึงโครงสร้างหลักอันทำให้กิจการของลูกค้าดำเนินอยู่ได้ เช่น โครงสร้างผู้บริหารตั้งแต่ระดับสูงจนถึงระดับปฏิบัติ หรือ โครงสร้างผู้ถือหุ้นรายสำคัญ หรือโครงสร้างบริษัทและบริษัทในเครือ ทั้งนี้ ข้อมูลในข้อนี้จะเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบไปถึงข้อมูลผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของลูกค้า

(๒.๓) ข้อมูลของผู้บริหารที่มีอำนาจสูงสุด ได้แก่ ข้อมูลบุคคลธรรมดาหรือเป็นคณะบุคคล ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งด้านงานบริหารและมีอำนาจสูงสุด อาจเป็นบุคคลที่มีตำแหน่ง ซึ่งมีอำนาจสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานและการเงินของลูกค้า เช่น อย่างน้อยที่สุด ควรได้ข้อมูลชื่อเต็ม หมายเลขประจำตัวหรือสัญชาติ ที่ทำให้สามารถตรวจสอบกับข้อมูลรายชื่อตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงฐานข้อมูลรายชื่ออื่นๆที่เป็นประโยชน์ในการบริหารความเสี่ยงของลูกค้า

(๒.๔) ข้อมูลผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง (หรือผู้รับผลประโยชน์ทอดสุดท้าย) ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ในกรณีนี้ ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบหรือขอข้อมูลจากลูกค้าในลำดับขั้นตอนที่สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสากล อย่างน้อยได้แก่

(๒.๔.๑) กำหนดให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องใช้ความพยายามในการตรวจสอบจากเอกสารหรือหลักฐานที่ระบุการถือครองหุ้นอันแสดงถึงการได้รับผลประโยชน์ในจำนวนร้อยละ ๒๕ ที่เหมาะสม ทั้งนี้ ให้พิจารณาถึงบรรทัดฐานหรือแนวปฏิบัติที่ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมในประเทศธุรกิจเดียวกันทั้งในประเทศหรือในระดับสากลถือปฏิบัติอยู่

(๒.๔.๒) กรณีที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยวิธีแรก ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องใช้ความพยายามในการตรวจสอบหาบุคคลที่อาจมีอำนาจในการควบคุมกิจการลูกค้า ซึ่งไม่ปรากฏในเอกสารราชการ โดยอาจค้นหาจาก ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลอื่นๆ ซึ่งไม่จำเป็นต้องปรากฏในเอกสารราชการหรือฐานข้อมูลราชการ แต่อาจมาจากแหล่งข้อมูลสาธารณะ หรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ ซึ่งบุคลากรอาจจะไปถึง ระดับความน่าเชื่อถือของ

แหล่งข้อมูลประกอบการบันทึกข้อมูลด้วย (เช่น ได้มาจากเว็บไซต์ (ระบุชื่อ) หรือบทความในวารสารสิ่งพิมพ์ที่ไม่มีการรับรองโดยหน่วยงานราชการ)

(๒.๔.๓) กรณีที่วิธีการทั้งหมดข้างต้นไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ให้กำหนดแนวทางให้ บุคลากรที่เกี่ยวข้องใช้ดุลยพินิจว่า บุคคลธรรมดา รายใดรายหนึ่งหรือหลายรายที่มีอำนาจในการควบคุมการดำเนินการของลูกค้า

(๒.๔.๔) การกำหนดวิธีการตรวจสอบอื่นๆสามารถทำได้ แต่ต้องดำเนินการภายหลังจากที่ได้ดำเนินการตามหลักการข้างต้นแล้ว ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมกำหนดให้ลูกค้าเป็นผู้ระบุตัว ผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงเอง ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องตรวจสอบหรือจัดให้ลูกค้าแสดงความเชื่อมโยงหรือเกี่ยวข้องระหว่าง บุคคลดังกล่าวกับลูกค้าให้ได้

(๒.๕) ข้อมูลแหล่งรายได้หรือแหล่งเงินที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า ได้แก่ พื้นที่หรือประเทศที่ลูกค้าดำเนินการอยู่ หรือ ร่วมดำเนินการด้วย หรือ เป็นแหล่งลูกค้า หรือเป็นแหล่งลงทุนของลูกค้า

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมอาจกำหนดให้บุคลากรขอข้อมูลอื่นนอกจากที่ระบุไว้ข้างต้นเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการบริหารความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

ขั้นตอนที่ ๑.๒ ขั้นตอนการดำเนินการระบุตัวตน

เมื่อได้รับข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าอย่างครบถ้วนตามขั้นตอนที่ ๑.๑ แล้ว ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดมาตรการในการระบุตัวตนของลูกค้า ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการพิสูจน์ทราบข้อมูลของลูกค้า และขั้นตอนการตรวจสอบกับข้อมูลรายชื่อตามที่กฎหมายกำหนด

(๑) ขั้นตอนการพิสูจน์ทราบข้อมูลของลูกค้า

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดหลักเกณฑ์ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบว่า ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ลูกค้าแจ้งหรือแสดงเอกสาร เป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ โดยอาจกำหนดระดับความน่าเชื่อถือไว้เป็นหลักในการใช้ดุลยพินิจ และกำหนดเงื่อนไขและวิธีดำเนินการ ในกรณีที่ได้รับข้อมูลที่เป็นเท็จ หรือไม่น่าเชื่อถือ หรือไม่ครบถ้วนไว้ด้วย

ตัวอย่าง

- ความน่าเชื่อถือระดับที่ ๑ ข้อมูลที่ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ได้ตรวจสอบจากหน่วยงานราชการหรือรับรองโดยหน่วยงานของรัฐ หรือเอกสารราชการ หรือสำเนาเอกสารที่รับรองโดยหน่วยงานของรัฐ

- ความน่าเชื่อถือระดับ ๒ ข้อมูลที่มีการรับรองตามมาตรฐานสากลที่ถือปฏิบัติกันทางธุรกิจ (เช่น รับรองโดยบุคคลหรือองค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือน่าเชื่อถือ) ข้อมูลที่ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมได้ตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลที่ให้บริการในการตรวจสอบโดยเฉพาะและมีความน่าเชื่อถือในทางธุรกิจ

- ความน่าเชื่อถือระดับ ๓ ข้อมูลที่บุคลากรของผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ดำเนินการแสวงหาตรวจสอบและหาข้อเท็จจริงอ้างอิงตามหลักเกณฑ์ภายในที่กำหนดไว้ และใช้ดุลยพินิจว่าควรพิจารณาเก็บเป็นบันทึกข้อมูลของลูกค้าไว้ (เช่น ข้อมูลที่หาได้จากอินเทอร์เน็ต หรือข้อมูลภายในองค์กรของลูกค้าที่ขอให้ลูกค้านำมาอ้างอิง เป็นต้น)

(๒) ขั้นตอนการตรวจสอบกับรายชื่อตามที่กฎหมายกำหนด

เมื่อผ่านขั้นตอนการพิสูจน์ทราบข้อมูลตามข้อ (๑) ข้างต้นแล้ว ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องดำเนินการตรวจสอบรายชื่อลูกค้าและผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง กรรมการผู้มีอำนาจทุกราย ผู้บริหารที่มีอำนาจสูงสุด ตลอดจนผู้รับผลประโยชน์ตามกฎหมาย (หากพบรายชื่อบุคคลธรรมดาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ของลูกค้า หรือมีบทบาทสำคัญในการประเมินความเสี่ยงของลูกค้า ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมควรพิจารณาตรวจสอบกับรายชื่อที่กฎหมายกำหนดให้ครบถ้วน)

(๒.๑) รายชื่อเกี่ยวกับการการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย สำหรับประเภทรายชื่อที่กฎหมายกำหนด ให้ดูเรื่อง การอนุมัติรับลูกค้า ในหัวข้อ การตรวจสอบกับข้อมูลรายชื่อที่กฎหมายกำหนด

(๒.๒) รายชื่อเกี่ยวกับการก่อการร้ายและการกระทำความผิดร้ายแรงอื่นๆ สำหรับรายชื่อประเภทอื่นนอกเหนือจากรายชื่อใน (๒.๑) ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมอาจพิจารณานำมาตรวจสอบในขั้นตอนนี้ก็ได้ หากพิจารณาว่า เป็นข้อมูลรายชื่อที่ทำให้ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมเกิดความเสี่ยงอย่างร้ายแรงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยเฉพาะผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการตรวจสอบรายชื่อของประเทศอื่นในฐานะคู่ค้าตัวแทน สาขา

ขั้นตอนที่ ๑.๓ ขั้นตอนการดำเนินการหลังจากระบุตัวตน

หลังจากดำเนินการระบุตัวตนตามขั้นตอนที่ ๑.๒ แล้ว ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องดำเนินการบริหารความเสี่ยง โดยประเมินว่า ลูกค้าแต่ละราย มีความเสี่ยงในระดับใด เพื่อจะได้ดำเนินการกระบวนการตรวจสอบความเคลื่อนไหวและกระบวนการอื่นๆที่เหมาะสมกับผลการประเมินความเสี่ยงดังกล่าวต่อไป เว้นแต่

กรณีที่ ๑ เมื่อพบว่า ลูกค้า ผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง กรรมการผู้มีอำนาจรายใดรายหนึ่ง ผู้บริหารที่มีอำนาจสูงสุด ตลอดจนผู้รับผลประโยชน์ตามกฎหมาย หรือบุคคลที่มีบทบาทสำคัญกับลูกค้าที่ได้ตรวจสอบกับข้อมูลรายชื่อในขั้นตอนที่ ๑.๒ มีข้อมูลตรงกับรายชื่อที่กฎหมายกำหนด ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิเสธการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า โดยเก็บบันทึกข้อมูลของลูกค้าที่ได้ตรวจสอบไว้ รวมถึงทำสำเนา หลักฐานหรือเอกสารที่ลูกค้านำมาแสดง โดยไม่จำเป็นต้องให้ลูกค้าลงชื่อรับรอง เพื่อประโยชน์ในการให้ข้อมูลแก่สำนักงาน (ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน

และปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย) ทั้งนี้ ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมสามารถคืนหลักฐาน เอกสาร แก่ลูกค้าได้ (ภายหลังจากที่ได้ทำสำเนาหรือคัดลอกข้อมูลสำคัญที่จะระบุตัวตนของลูกค้าแล้ว)

(๒) รายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(๓) รายงานข้อมูลต่อสำนักงาน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

กรณีที่ ๒ เมื่อผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมได้ใช้ดุลยพินิจแล้วว่า แม้ลูกค้าจะไม่มีข้อมูลตรงกับรายชื่อที่กฎหมายกำหนด แต่มีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่อาจส่งผลให้ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมมีความเสี่ยงต่อการฝ่าฝืนการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือมีความเสี่ยงอย่างร้ายแรงที่อาจทำให้ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือมีความเสี่ยงอย่างร้ายแรงที่อาจทำให้ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมได้รับผลกระทบทางธุรกิจและทางกฎหมายจากผู้ประกอบธุรกิจคู่ค้าในต่างประเทศ ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมอาจพิจารณาดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิเสธการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า (ไม่บังคับให้ต้องเก็บบันทึกข้อมูลหรือทำสำเนาข้อมูลที่ลูกค้าแสดงไว้)

(๒) หากมีเหตุอันควรสงสัยว่า ลูกค้าอาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน การกระทำความผิดมูลฐาน ให้รายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ขั้นตอนที่ ๒ การบริหารความเสี่ยงและประเมินผลความเสี่ยงสูง

การที่ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม จะดำเนินการตามขั้นตอนนี้ได้ ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดนโยบาย หรือมาตรการ หรือหลักเกณฑ์ในการบริหารความเสี่ยง โดยประกอบไปด้วยปัจจัยในการพิจารณาความเสี่ยงของลูกค้า (ดูสาระสำคัญในเรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย)

ตามหลักการเบื้องต้น ส่วนใหญ่ลูกค้าที่ผ่านขั้นตอนการระบุตัวตนอย่างเข้มข้น มักจะมีข้อเท็จจริงหรือข้อมูลที่ตรงกับปัจจัยความเสี่ยงสูง ซึ่งเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนนี้แล้วอาจได้รับการประเมินความเสี่ยงในระดับปกติหรือระดับสูง (ขึ้นอยู่กับข้อมูลด้านอื่นๆและการกำหนดระดับและปัจจัยความเสี่ยงของแต่ละองค์กรผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม) แต่ส่วนมากแล้วจะไม่อยู่ในกลุ่มลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ เพราะหากมีคุณสมบัติที่ตรงกับปัจจัยความเสี่ยงต่ำ ก็มักจะไม่ใช่กระบวนการระบุตัวตนอย่างเข้มข้น เว้นแต่จะพบข้อมูลที่ตรงกับปัจจัยเสี่ยงสูงในภายหลัง

ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงและประเมินผลความเสี่ยงสูงจะต้องสอดคล้องกับผลการระบุตัวตนที่ปรากฏว่า

(๑) ลูกคามีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ตรงกับปัจจัยเสี่ยงสูงและไม่มีปัจจัยอื่นที่สำคัญกว่า มาลดทอนความเสี่ยงดังกล่าว เช่น ลูกค้านุเคราะห์ความมีพฤติการณ์ที่ระบุได้ชัดเจนว่า สร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจเพื่อประโยชน์ของ บุคคลอื่น เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ ซึ่งยังไม่ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงร้ายแรงแก่ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมถึงขั้นที่ต้องปฏิเสธ หรือลูกค้านิติบุคคล มีการดำเนินกิจการตรงกับอาชีพเสี่ยง และเกี่ยวข้องกับพื้นที่หรือประเทศที่เสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายอย่างสำคัญ

(๒) ลูกคามีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ตรงกับปัจจัยเสี่ยงสูงอย่างเด็ดขาด (ดูปัจจัยความเสี่ยงประเภทนี้ ในเรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หัวข้อ ปัจจัยความเสี่ยงสูง) เช่น ลูกค้าเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง (ไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองภายในประเทศหรือต่างประเทศหรือระหว่างประเทศ) หรือ ลูกคามีข้อมูลตรงกับรายชื่อผู้มีคำสั่งถูกยึดอายัดทรัพย์สินหรือยับยั้งธุรกรรม หรือศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หรือเป็นลูกค้านิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับรายชื่อบุคคลที่ถูกกระทำการดำเนินการทางทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

กรณีที่พบว่า ลูกคามีข้อมูลตรงกับปัจจัยความเสี่ยงสูง ซึ่งสงสัยได้ว่าอาจเกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดมูลฐานหรือการฟอกเงิน ให้ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม รายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ขั้นตอนที่ ๒/๑ การได้รับอนุมัติจากผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจในขั้นตอนสำคัญ

เนื่องจาก ขั้นตอนการระบุตัวตนและขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงในครั้งแรก มักจะกระทำควบคู่หรือในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน และต้องดำเนินการให้เรียบร้อยก่อนอนุมัติรับลูกค้า และ/หรือ รับทำธุรกรรมครั้งแรก ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดหลักการพิเศษสำหรับการรับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง คือ

(๑) กำหนดให้ผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจ เป็นผู้อนุมัติรับลูกค้าดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้บริหารผู้มีอำนาจเปรียบเสมือนตัวแทนของคณะผู้บริหารองค์กรที่ควรใช้อำนาจในการใช้ดุลยพินิจรับหรือไม่รับลูกค้าที่มีความเสี่ยงระดับสูง ในขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งก่อนจะอนุมัติรับลูกค้าหรือไม่นั้น ผู้บริหารดังกล่าวควรได้รับข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับลูกค้านั้นๆ

(๒) กำหนดให้ผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจ เป็นผู้ตัดสินใจขั้นตอนสุดท้ายในการปฏิเสธความสัมพันธ์ ยุติความสัมพันธ์ ระงับการดำเนินการทางทรัพย์สิน แจ้งเรื่องการระงับการดำเนินการต่อสำนักงาน รวมถึงพิจารณาให้รายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยในกรณีที่ปฏิเสธหรือยุติความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้าด้วย

(๓) กำหนดให้ผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจ เป็นผู้รับทราบและอนุมัติ กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงระดับ ความเสี่ยงของ ลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง ในขั้นตอนการตรวจสอบและทบทวนความเคลื่อนไหวทางการเงิน การ ทำธุรกรรม หรือการดำเนินความสัมพันธ์ หรือข้อมูลการระบุตัวตน หรือขั้นตอนในการรับทำธุรกรรมที่มีขนาดใหญ่หรือธุรกรรมที่สงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือ การกระทำความผิดมูลฐาน

ขั้นตอนที่ ๓ แนวทางในการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงิน การทำธุรกรรมหรือการดำเนิน ความสัมพันธ์ที่เข้มข้น

การดำเนินการในข้อนี้ ให้พิจารณาใช้กับลูกค้ากลุ่มที่ได้รับการประเมินความเสี่ยงในระดับสูง (กรณีที่ ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม กำหนดระดับความเสี่ยงสูงออกเป็นหลายระดับ ต้องพิจารณาปรับความเข้มข้น ให้สอดคล้องกับกลุ่มลูกค้าความเสี่ยงสูงแต่ละระดับ)

ในการกำหนดมาตรการสำหรับขั้นตอนการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงิน การทำธุรกรรมหรือ การดำเนินความสัมพันธ์อย่างเข้มข้น ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ต้องกำหนดวิธีการหรือลักษณะการ ตรวจสอบที่ชัดเจนและมีความเข้มข้นกว่าการมาตรการตรวจสอบสำหรับลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำกว่า โดยต้อง คำนึงถึงรูปแบบหรือลักษณะของความสัมพันธ์ทางธุรกิจของลูกค้ากับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมด้วย

การตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงิน การทำธุรกรรม หรือการดำเนินความสัมพันธ์ที่เข้มข้น อย่างน้อยควรพิจารณาถึง แนวทางดังต่อไปนี้ (ทั้งนี้อาจพิจารณาดำเนินการทุกข้อหรือเลือกเฉพาะข้อที่เหมาะสม กับรูปแบบความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่สามารถดำเนินการได้จริง)

(๑) การกำหนดระบบการกลั่นกรอง ตรวจสอบและตรวจทานข้อมูลที่เข้มข้นกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น หรือ

(๒) การกำหนดระยะเวลาในการทบทวนข้อมูลที่สั้นหรือถี่กว่าลูกค้ากลุ่มอื่น หรือ

(๓) การกำหนดระบบการอนุมัติรายงานการสรุปผลวิเคราะห์ ข้อเท็จจริง หรือการประเมินผล ข้อมูล ที่เข้มข้นหรือซับซ้อนกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น และกำหนดให้ผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจ เป็นผู้อนุมัติผลลัพธ์ สำหรับลูกค้ากลุ่มนี้เสมอ หรือ

(๔) การตรวจสอบและทบทวนข้อมูลการระบุตัวตนที่เข้มข้นกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น โดยเฉพาะ ใน เรื่องต่อไปนี้

(๔.๑) เรื่องแหล่งรายได้ ที่มาของเงินและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินความสัมพันธ์ทางธุรกิจระหว่างลูกค้ากับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม

(๔.๒) เรื่องผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงของลูกค้า

(๔.๓) กรณีที่ลูกค้ามีความเสี่ยงสูงเนื่องมาจากการมีสถานภาพทางการเมือง ควรตรวจสอบการฟื้นฟูสภาพหรือการคงอยู่ของสถานภาพทางการเมืองของลูกค้า (รวมถึง กรณีที่ลูกค้าเป็นบุตรหรือคู่สมรส หรืออื่นๆตามคำนิยามในกฎกระทรวงฯ)

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม สามารถกำหนดแนวทางในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงที่เพิ่มขึ้น เพิ่มเติมจากแนวทางที่กำหนดนี้ได้ แต่ยังคงต้องคำนึงถึง การรักษาความลับหรือการพยายามดำเนินการมิให้ลูกค้าล่วงรู้ถึงการตรวจสอบของผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม

การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าสำหรับลูกค้าความเสี่ยงต่ำ (Simplify CDD)

ขอให้ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมพิจารณาหลักการทั่วไป ในเรื่อง การจัดให้ลูกค้าแสดงตน การอนุมัติรับลูกค้า การบริหารความเสี่ยง และการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงิน การทำธุรกรรมหรือ การดำเนินความสัมพันธ์ ตลอดจน เรื่องการเก็บรักษาข้อมูล เพื่อเข้าใจในหลักการขั้นมาตรฐานในการดำเนิน กระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าก่อน จึงจะปรับใช้กับกระบวนการในเรื่องนี้ได้

ตามหลักการสำคัญคือ ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม มีหน้าที่ในการประเมินความเสี่ยงสำหรับลูกค้า ทุกราย และเมื่อพิจารณาจากหลักมาตรฐานในวรรคข้างต้น จะเห็นว่า กระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า จะเริ่มต้นในขั้นตอนการระบุตัวตน ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ต้องจัดให้ ลูกค้าทุกราย แสดงตนตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและ ผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16

ขั้นตอนที่ 1 การระบุตัวตนสำหรับลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ

เมื่อผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมได้รับข้อมูลการแสดงตนจากลูกค้าแล้ว และพบว่า

(1) ลูกค้าเป็นกลุ่มองค์กรหรือรูปแบบกิจการที่มีความเสี่ยงต่ำ ตามประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางในการกำหนดปัจจัยหรือลักษณะในการพิจารณาลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ

(2) ลูกค้าสร้างความสัมพันธ์สำหรับ ผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่มีความเสี่ยงต่ำเท่านั้น โดยไม่มีปัจจัยความเสี่ยงสูงอื่นๆมาเกี่ยวข้อง

(3) ลูกค้ามีลักษณะหรือคุณสมบัติ ตรงตามปัจจัยการกำหนดลูกค้าความเสี่ยงต่ำ ที่ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมได้กำหนดเป็นนโยบาย หลักเกณฑ์ หรือแนวทางปฏิบัติภายในองค์กรไว้ (ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับ บทบัญญัติตามกฎหมายและกฎกระทรวงฯ)

1.1 ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม สามารถพิจารณาลดความเข้มข้นในขั้นตอนการระบุตัวตนได้ โดยอาจพิจารณาแนวทางดังต่อไปนี้

แนวทางที่ 1 กรณีที่ลูกค้าเป็นบุคคลธรรมดาและไม่มีพฤติกรรมใดที่น่าสงสัยหรือมีข้อเท็จจริงตรงตาม ข้อ (1) – (3) ข้างต้น ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมอาจพิจารณาเบื้องต้นว่า ลูกค้าสร้างความสัมพันธ์เพื่อตนเอง (หมายถึง ไม่มีผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงรายอื่น) และในกรณีที่ไม่มีข้อเท็จจริงที่น่าสงสัย อาจสันนิษฐานได้ว่า ลูกค้ามีรายได้และวัตถุประสงค์ในการสร้างความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับประเภทผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ลูกค้าขอสร้างความสัมพันธ์ไว้

แนวทางที่ 2 กรณีที่ลูกค้าเป็นนิติบุคคล และไม่มีพฤติกรรมใดที่น่าสงสัยหรือมีข้อเท็จจริงตรงตาม ข้อ (1) – (3) ข้างต้น ซึ่งหมายความว่า ลูกค้าเป็นหน่วยงานของรัฐ หรือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

ซึ่งไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ตัวผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง หรือ ลูกค้าอาจแสดงให้เห็นถึงบุคคลธรรมดาผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงได้ตั้งแต่การถือหุ้นในทอดแรก หรือแสดงชัดเจนในเอกสารการแสดงตน(ที่น่าเชื่อถือ) หรือ เป็นลูกค้าที่ได้รับการรับรองโดยสถาบันการเงินหลัก(กรณีที่มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมเป็นสถาบันการเงินสาขา) หรือด้วยเหตุอื่นที่กำหนดไว้ในนโยบาย หลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติภายในองค์กรของผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม อาจพิจารณาอนุโลมขั้นตอนการตรวจสอบตัวบุคคลธรรมดาผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงตามมาตรฐาน โดยตรวจสอบเฉพาะข้อมูลของกรรมการที่มีอำนาจ ซึ่งปรากฏในเอกสารการจดทะเบียน และข้อมูลอื่นที่ปรากฏในขั้นตอนการแสดงตน และอาจพิจารณาลดความเข้มข้นการขอข้อมูลบางประเภท เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างทางธุรกิจ ข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคลผู้บริหารสูงสุด

1.2 ห้ามผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม พิจารณาลดขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการแสดงตน ทั้งนี้ เพื่อจะทราบได้ว่า ลูกค้าแต่ละราย มีคุณสมบัติหรือรูปแบบองค์กร ตรงกับปัจจัยความเสี่ยงต่ำที่กำหนดใน แนวทางที่เลขาธิการประกาศ เรื่อง แนวทางการกำหนดปัจจัยเพื่อพิจารณาลูกค้าที่มีความเสี่ยงระดับต่ำ หรือไม่ จะต้องได้รับข้อมูลการแสดงตนที่ครบถ้วนก่อน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลของ ลูกค้า กรรมการที่มีอำนาจซึ่งรวมถึงกรรมการที่มีอำนาจลงนามซึ่งได้รับมอบอำนาจมาสร้างความสัมพันธ์ ผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงที่ทราบได้ในเบื้องต้น(กรณีที่ต้องตรวจสอบนโยบาย หลักเกณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติภายในองค์กรของผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม) กับ ข้อมูลรายชื่อที่กฎหมายกำหนดให้ตรวจสอบ

ขั้นตอนที่ 2 การบริหารความเสี่ยงและประเมินผลความเสี่ยงต่ำ

ในการดำเนินการขั้นตอนนี้ ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ต้องมีการกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติภายในองค์กรที่เกี่ยวกับการกำหนดปัจจัยความเสี่ยงต่ำอย่างชัดเจน ตามประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเรื่อง แนวทางในการกำหนดปัจจัยหรือลักษณะในการพิจารณาลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ

ทั้งนี้ การปฏิบัติในขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงและประเมินผลความเสี่ยงต่ำ ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมสามารถกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติภายในองค์กรได้ ตามความเหมาะสมของรูปแบบการสร้างความสัมพันธ์และดำเนินความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้า แต่ต้องไม่ขัดต่อข้อบัญญัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(1) ขั้นตอนการอนุมัติผลความเสี่ยงต่ำและอนุมัติความสัมพันธ์ทางธุรกิจ

ดังที่กล่าวไว้ในกระบวนการบริหารความเสี่ยงว่า ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องดำเนินการประเมินผลความเสี่ยงของลูกค้าแต่ละราย(ในครั้งแรกขณะสร้างความสัมพันธ์) ให้เสร็จสิ้นก่อนอนุมัติรับลูกค้า จึงหมายความว่า เมื่อผ่านการระบุตัวตนแล้วต้องมีการประเมินความเสี่ยงของลูกค้าควบคู่กันก่อนอนุมัติการสร้างความสัมพันธ์และ/หรือ ทำธุรกรรมครั้งแรก ในขั้นตอนการอนุมัติผลการประเมินความเสี่ยงสำหรับลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ พร้อมกับอนุมัติสร้างความสัมพันธ์ของลูกค้ากลุ่มนี้ ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม สามารถลดความเข้มข้นและทำให้เกิดความรวดเร็วในการดำเนินการได้ โดยอาจกำหนดแนวทางดังนี้

(1.1) อาจกำหนดให้บุคลากรที่มีตำแหน่งสูงสุด หรือพนักงานระดับอาวุโส ประจำสาขาหรือสำนักงานของผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมที่ลูกค้าขอสร้างความสัมพันธ์ เป็นผู้อนุมัติผลการประเมินความเสี่ยงและอนุมัติรับลูกค้า โดยไม่จำเป็นต้องส่งรายงานหรือขออนุมัติจากผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจ

(1.2) อาจกำหนดให้ลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำได้รับการบริการที่รวดเร็วกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น เช่น สามารถทำธุรกรรมได้ทันทีที่ได้รับผลการประเมินความเสี่ยงต่ำ หรือ ขั้นตอนในการอนุมัติสร้างความสัมพันธ์มีระยะเวลาสั้นกว่าลูกค้ากลุ่มอื่นๆ เป็นต้น

(2) การกำหนดเงื่อนไขปรับปรุงความเสี่ยงต่ำ

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ต้องกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติภายในองค์กร ซึ่งระบุว่า ลูกค้าที่ได้รับการประเมินความเสี่ยงในระดับต่ำ (หมายถึงลูกค้าความเสี่ยงต่ำ) อาจได้รับการปรับปรุงความเสี่ยงให้สูงขึ้นได้ ถ้าลูกค้ามีพฤติกรรมตรงกับเงื่อนไขหรือข้อเท็จจริงบางประการ โดยต้องกำหนดเงื่อนไขหรือข้อเท็จจริงที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้ลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำถูกปรับระดับความเสี่ยงให้สูงขึ้น โดยอาจพิจารณา กำหนดตามแนวทางต่อไปนี้

(2.1) กำหนดเพดานวงเงินในการทำธุรกรรม เช่น กรณีที่ลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ มีการทำธุรกรรม โดยเฉพาะธุรกรรมที่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นในบัญชีหรือทำให้ลูกค้าได้รับประโยชน์ในทางธุรกิจมากขึ้น ในวงเงินหรือจำนวนร้อยละ หรืออัตราส่วนอื่นๆ ที่กำหนดไว้ จะทำให้ลูกค้ามีข้อเท็จจริงที่ต้องได้รับการพิจารณาว่า ควรปรับปรุงความเสี่ยงให้สูงขึ้นหรือไม่ ทั้งนี้ ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมอาจกำหนดให้มีการตรวจสอบก่อนปรับความเสี่ยงสูงขึ้น หรือปรับความเสี่ยงสูงขึ้นโดยอัตโนมัติเมื่อเกิดข้อเท็จจริงที่ตรงกับเงื่อนไขก็ได้

(2.2) กำหนดเพดานวงเงินในการตรวจสอบและตรวจทานความเคลื่อนไหวทางการเงิน การทำธุรกรรม หรือการดำเนินความสัมพันธ์ เช่น ในกรณีที่ลูกค้าความเสี่ยงต่ำ ได้รับการตรวจสอบและตรวจทานความเคลื่อนไหวทางการเงิน การทำธุรกรรม หรือการดำเนินความสัมพันธ์ในภาพรวมแต่ละครั้ง ต้องพิจารณาถึงค่าเฉลี่ยในวงเงินในบัญชีหรือในทางธุรกิจที่ดำเนินอยู่กับผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม โดยกำหนดเพดานวงเงิน อาจคิดเป็นมูลค่าเงิน ร้อยละหรืออัตราส่วนที่เปลี่ยนแปลง ไปจากผลการตรวจครั้งก่อน

(2.3) กำหนดให้ลูกค้าความเสี่ยงต่ำ ที่ถูกพิจารณารายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน และยังไม่ได้รับการตรวจสอบจากช่องทางที่สำนักงานแจ้งกลับ ว่า เหตุอันควรสงสัยดังกล่าว ไม่เกิดความเสี่ยงขึ้น ลูกค้าเสี่ยงต่ำดังกล่าว ต้องได้รับการปรับระดับความเสี่ยง ให้เป็นลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงในทันทีที่ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมพิจารณาส่งรายงานต่อสำนักงาน ซึ่งเงื่อนไขในข้อนี้ ถือเป็นเงื่อนไขเด็ดขาดที่ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดตามข้อบัญญัติในกฎกระทรวงฯ

ขั้นตอนที่ 3 แนวทางในการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงิน การทำธุรกรรมหรือการดำเนินความสัมพันธ์ สำหรับลูกค้าความเสี่ยงต่ำ

บทบัญญัติในกฎกระทรวงฯ กำหนดว่า ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องกำหนดความเข้มข้นในการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงิน การทำธุรกรรมหรือการดำเนินความสัมพันธ์ ให้สอดคล้องกับผลการประเมินความเสี่ยงของลูกค้าแต่ละราย ดังนั้น เมื่อลูกค้าได้รับผลการประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายว่า อยู่ในระดับความเสี่ยงต่ำ ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมควรกำหนดมาตรการตรวจสอบที่เบาบางลงสำหรับลูกค้ากลุ่มนี้

การกำหนดหลักการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงิน การทำธุรกรรม หรือการดำเนินความสัมพันธ์ที่เบาบาง ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม อาจพิจารณาถึง แนวทางดังต่อไปนี้

(1) การกำหนดระบบการกลั่นกรอง ตรวจสอบและตรวจทานข้อมูลที่เบาบางกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น

(2) การกำหนดระยะเวลาในการทบทวนข้อมูลที่นานหรือมีระยะเวลายาวกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น

(3) การกำหนดระบบการอนุมัติรายงานการสรุปผลวิเคราะห์ ข้อเท็จจริง หรือการประเมินผลข้อมูลที่เข้มข้นหรือซับซ้อน น้อยกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น โดยอาจกำหนดให้บุคลากรที่มีตำแหน่งสูงสุด หรือบุคลากรในตำแหน่งอาวุโส ที่ประจำอยู่ ณ สาขา หรือสำนักงานที่ดูแลการตรวจสอบลูกค้ารายนั้นๆ เป็นผู้อนุมัติผลลัพธ์สำหรับลูกค้ากลุ่มนี้ (เว้นแต่เมื่อลูกค้าความเสี่ยงต่ำ ได้รับการปรับปรุงความเสี่ยงอยู่ในระดับความเสี่ยงสูง ต้องพิจารณานำหลักการในเรื่อง การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง มาปรับใช้ทันที)

(4) การตรวจสอบและทบทวนข้อมูลการระบุตัวตนที่เบาบางกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น โดยอาจกำหนดระยะเวลาในการปรับปรุงข้อมูล หรือประเภทข้อมูลที่ตรวจสอบทบทวน มีความเข้มข้นน้อยกว่าลูกค้ากลุ่มอื่นก็ได้

ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม สามารถกำหนดแนวทางในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงที่เบาบาง นอกเหนือไปจากแนวทางที่กำหนดนี้ได้ แต่ยังต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง ได้แก่ “ความเสี่ยงสามารถปรับปรุงได้ และหากลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ ได้รับการปรับปรุงเป็นลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง ผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ต้องนำหลักการที่ปฏิบัติกับกลุ่มลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงมาดำเนินการกับลูกค้าที่ได้รับการปรับปรุงความเสี่ยงนั้นทันที”.